

Scythris sinensis (Lepidoptera: Scythrididae), nieuw voor de Belgische fauna

Chris Steeman

Samenvatting. Op 21 september 2022 werd het eerste exemplaar van *Scythris sinensis* (Felder & Rogenhofer, 1875) (Lepidoptera: Scythrididae) voor België gefotografeerd te Ruisbroek in de provincie Antwerpen. Waardplanten zijn *Chenopodium album* L. (melganzenvoet) en *Atriplex patula* L. (uitstaande melde) (Amaranthaceae). Deze soort wordt hier voor het eerst uit België vermeld.

Abstract. On September 21, 2022, the first specimen of *Scythris sinensis* (Felder & Rogenhofer, 1875) (Lepidoptera: Scythrididae) for Belgium was photographed in Ruisbroek in the Province of Antwerp. Hostplants are *Chenopodium album* L. (white goosefoot) and *Atriplex patula* L. (spear saltbush) (Amaranthaceae). This species is mentioned here for the first time for the Belgian fauna.

Résumé. Le 21 septembre 2022, le premier spécimen de *Scythris sinensis* (Felder & Rogenhofer, 1875) (Lepidoptera: Scythrididae) pour la Belgique a été photographié à Ruisbroek dans la province d'Anvers. Les plantes hôtes sont *Chenopodium album* L. (chénopode blanc) and *Atriplex patula* L. (arroche étalée) (Amaranthaceae). Cette espèce est mentionnée ici pour la première fois pour la faune belge.

Key words: *Scythris sinensis* — Lepidoptera — Faunistics — First record — Belgium.

Steeman C.: Koning Albertlei 90, 2950 Kapellen, Belgium. christiaan.steeman@telenet.be

DOI: 10.6084/m9.figshare.23803470

Inleiding

Tijdens het bekijken en valideren van micro's op waarnemingen.be, ging mijn aandacht naar enkele foto's. Het exemplaar vertoonde duidelijk kenmerken van een *Scythris*, deze had 4 opvallende gele vlekken op de voorvleugels. Deze kwamen overeen met *Scythris sinensis* (Felder & Rogenhofer, 1875), een soort voorheen nog niet waargenomen in België.

Taxonomie

De familie Scythrididae is wereldwijd verspreid met uitzondering van Antarctica. Er werden meer dan 850 soorten Scythrididae beschreven (Nupponen & Sihvonen 2022), onderverdeeld in 64 soortengroepen (Bengtsson 1997) maar de werkelijke diversiteit van de familie is veel

groter: in verschillende museumcollecties zijn er honderden taxa bekend die wachten op beschrijving (Landry 1991). Veel grote gebieden zijn nog min of meer onontgonnen, bijvoorbeeld China, Mongolië, Zuid- en Zuidoost-Azië, Australië, centrale delen van Afrika en het grootste deel van Zuid- en Midden-Amerika (Nupponen & Sihvonen 2022). Gegevens tot 2012 noteren 226 soorten die in Europa voorkomen (Bengtsson 2013). Het soortenrijkste genus *Scythris* Hübner, 1825 (Heppner 2008) bevat meer dan 700 soorten (Bengtsson 2014). De soort is voor het eerst uit China beschreven in 1875 door Felder & Rogenhofer als *Butalis sinensis*.

In België werden er tot dusver 18 soorten Scythrididae waargenomen (De Prins & Steeman 2003–2023) en *Scythris sinensis* is de 19de soort. Het Belgische exemplaar vertoonde de gele vlekken en rekening houdend met de late datum en het zeer warme weer in 2022 zou deze afkomstig zijn van de tweede of zelfs derde generatie.

Fig. 1. & 2. *Scythris sinensis* (Felder & Rogenhofer, 1875), Ruisbroek (provincie Antwerpen), 21.ix.2022 © Samuel De Rycke.

Biologie

De rupsen doorlopen vier stadia (Takács *et al.* 2021), waarvan de eerste twee tezamen leven in een los spinsel, waar ze zich voeden met jonge scheuten en jonge bladeren, meestal aan de bovenkant van de plant goed verborgen tussen de knoppen en bladeren. De rupsen van de laatste twee stadia leven solitair en voeden zich uitsluitend met het blad waarvan ze de nerven intact laten (Malkiewicz & Dobrzański 2011; Takács *et al.* 2021). De meeste rupsen worden gevonden op *Chenopodium album* L. (Amaranthaceae) (melganzenvoet) en minder op *Atriplex patula* L. (Amaranthaceae) (uitstaande melde) (Landry *et al.* 2013).

Rupsen van de zomergeneratie verpoppen tot een bruine pop in een dicht geweven witte cocon en overwinteren in de buurt van de voedselplant (Takács *et al.* 2021).

Algemeen heeft deze soort 2 generaties per jaar maar in ideale weersomstandigheden of in de iets zuidelijker gelegen gebieden kan een derde generatie optreden. De vliegtijd van de eerste generatie valt in mei en juni, die van de tweede generatie in juli en de derde in september en oktober. De adulte motten zijn overdag actief en worden gezien op allerlei bloemen waar ze zich voeden, ze worden zelden aangetrokken tot licht (Takács *et al.* 2021).

Scythris sinensis is blijkbaar thermofiel (Landry *et al.* 2013; Takács *et al.* 2021) en het habitat van deze soort omvat bouwland, braakliggende gronden, ruderaal plaatsen, bermen, stadsparken en tuinen waar de waardplant veel voorkomt (Malkiewicz & Dobrzański 2011; Takács *et al.* 2021).

Kenmerken

Spanwijdte 12–14 mm. De voorvleugels van de eerste generatie zijn eenkleurig zwart, de achtervleugels grijsbruin. De voorvleugels van de tweede en derde

generatie hebben een zwarte achtergrondkleur met opvallende, gele vlekken (Figs 1 & 2), een paar aan de basis en een paar aan de apex. Beide vormen hebben een lichtgeel tot oranje abdomen, hetgeen iets breder is bij het vrouwtje (Malkiewicz & Dobrzański 2011, Takács *et al.* 2021; Tsvetanov & Zlatkov 2019).

Verspreiding

Scythris sinensis is afkomstig uit Oost-Azië (Landry *et al.* 2013). De soort werd ook geïntroduceerd in het oosten van Noord-Amerika (Landry *et al.* 2013).

Ze is in het begin van de jaren zeventig in Europa (Sattler 1971) opgemerkt en is heden wijdverbreid. De soort komt momenteel voor in: België (dit artikel), Bulgarije (Tsvetanov & Zlatkov 2019), Duitsland (Sutter 1994), Estland (Aarvik *et al.* 2017), Finland (Vähätalo 2014), Hongarije (Fazekas 2008), Italië (Lepiforum 2022), Letland (Aarvik *et al.* 2017), Litouwen (Aarvik *et al.* 2017), Moldavië (Bengtsson 2013), Oekraïne (Bidzilya *et al.* 2017), Oostenrijk (Lepiforum 2022), Polen (Malkiewicz & Dobrzański 2011), Portugal (Corley *et al.* 2020), Roemenië (Pop *et al.* 2022), Rusland (Europees deel) (Lepiforum 2022), Servië (iNaturalist 2022), Slowakije (Lepiforum 2022), Spanje (Lepiforum 2022) en het Verenigd Koninkrijk in 1980 (Kimber 2022).

Hoewel de soort wijd verspreid is in Europa, is ze toch overal zeer lokaal en vrij zeldzaam, dit in tegenstelling tot zijn meest gebruikte waardplant *Chenopodium album* L. die overal algemeen is.

Dankwoord

Mijn dank gaat uit naar Samuel De Rycke voor het doorgeven van zijn waarneming op waarnemingen.be en voor het aanleveren van de foto's. Ook mijn oprechte dank aan Willy De Prins voor het kritisch nalezen van de tekst.

Referenties

- Aarvik L., Bengtsson B. Å., Elven H., Ivinskis P., Jürivete U., Karsholt O., Mutanen M. & Savenkov N. 2017. *Nordic-Baltic Checklist of Lepidoptera*. — *Norwegian Journal of Entomology*. Supplement **3**: 1–236.
- Bengtsson B. Å. 1997. *Scythrididae, Microlepidoptera of Europe 2*. — Apollo Books, Stenstrup, 301 pp.
- Bengtsson B. Å. 2013. Fauna Europaea: Scythrididae. — In: Karsholt O. & Nieukerken E. J. van (Eds.), *Fauna Europaea: Lepidoptera, Moths. Fauna Europaea version 2.5* — <https://fauna-eu.org/> [bezocht 12 december 2022].
- Bengtsson B. Å. 2014. The Afrotropical Scythrididae. — *Esperiana Memoir* **7**: 1–365.
- Bidzilya O. V., Budashkin Y. I. & Zhakov A. V. 2017. Checklist of scythridid moths (Lepidoptera, Scythrididae) of Ukraine with description of two new species. — *Zootaxa* **4291**(3): 481–503.
- Corley M. F. V., Nunes J. & Rosete J. 2021. New and interesting Portuguese Lepidoptera records from 2020 (Insecta: Lepidoptera). — *SHILAP Revista de lepidopterologia* **49**(196): 609–625.
- De Prins W. & Steeman C. 2003–2023. *Catalogue of the Lepidoptera of Belgium*. — Online at <https://projects.biodiversity.be/lepidoptera> [bezocht op 14 december 2022].
- Fazekas I. 2008. New record of the *Scythris sinensis* Felder & Rogenhofer, 1875 in Hungary (Microlepidoptera: Scythrididae). — *Acta Naturalia Pannonica* **3**, Suppl. 2: 169–172.
- Heppner J. B. 2008. Flower moths (Lepidoptera: Scythrididae). — In: Capinera J. L. (Ed.), *Encyclopedia of Entomology*. — Springer, Dordrecht, 1488–1489 pp.
- iNaturalist 2022. A joint initiative of the California Academy of Sciences and the National Geographic Society. — <https://www.inaturalist.org/> [bezocht op 14 december 2022].
- Kimber I. 2022. *Guide to the moths of Great Britain and Ireland*. — <https://ukmoths.org.uk/search/?entry=sinensis> [bezocht op 12 december 2022].

- Landry J. F. 1991. Systematics of Nearctic Scythrididae (Lepidoptera: Gelechioidea): phylogeny and classification of supraspecific taxa, with a review of described species. — *Memoirs of the Entomological Society of Canada* **123** (supplement 160): 1–341.
- Landry J.-F., Nazari V., deWaard J. R., Mutanen M., Lopez-Vaamonde C., Huemer P., Hebert P. D. N. 2013. Shared but overlooked: 30 species of Holarctic Microlepidoptera revealed by DNA barcodes and morphology. — *Zootaxa* **3749**(1): 1–93.
- Lepiforum e.V. 2022. *Bestimmungshilfe für die in Europa nachgewiesenen Schmetterlingsarten*. — https://lepiforum.org/wiki/page/Scythris_sinensis [bezocht op 12 december 2022].
- Malkiewicz A. & Dobrzański X. 2011. *Scythris sinensis* (Felder & Rogenhofer, 1775) – the first record in Poland, and some new regional records of Scythrididae (Lepidoptera). — *Polish Journal of Entomology / Polskie Pismo Entomologiczne* **80**(3): 517–521.
- Nupponen K. & Sihvonen P. 2022. Revision of Neotropical Scythrididae moths and descriptions of 22 new species from Argentina, Chile, and Peru (Lepidoptera, Gelechioidea). — *Zookeys* **1087**: 19–104.
- Pop F. M., Fotin A. S., Petrescu E., Zachi M., Negrea E. & Lupu T. 2022. First record of *Scythris sinensis* (Felder & Rogenhofer, 1875) (Lepidoptera, Scythrididae) in Romania. — *Entomologica romanica* **26**: 133–135.
- Sattler K. 1971. On *Scythris sinensis* (Felder & Rogenhofer) and *S. chrysopygella* Caradja (Lepidoptera: Scythrididae). — *Reichenbachia* **14**(7): 39–45.
- Sutter R. 1994. Beiträge zur Insektenfauna Ostdeutschlands: Lepidoptera – Scythrididae [Contributions to the knowledge of the insect fauna of East Germany: Lepidoptera – Scythrididae]. — *Beiträge zur Entomologie* **44**: 261–318.
- Takács A., Szabóky C. & Tóth B. 2021. The preimaginal stages and bionomics of *Scythris sinensis* (Felder and Rogenhofer, 1875) (Lepidoptera, Scythrididae), a Borer in *Chenopodium album* L. (Chenopodiaceae). — *Acta Phytopathologica et Entomologica Hungarica* **56**(1): 99–107.
- Tsvetanov T. & Zlatkov B. 2019. *Scythris sinensis* (Felder & Rogenhofer, 1875), a new species for Bulgaria and the Balkan Peninsula (Insecta: Lepidoptera: Scythrididae). — *ZooNotes* **146**: 1–2.
- Vähätalo L. 2014. Finnish Biodiversity Information Facility. — Suomen Lajitietokeskus. <https://laji.fi/en/observation/map?target=MX.211078> [bezocht op 15 december 2022].
- Waarnemingen.be 2022. Een initiatief van Natuurpuntstudie vzw en de Stichting Natuurinformatie. — <https://waarnemingen.be/> [bezocht op 12 december 2022].